

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор Навчально-наукового
інституту міжнародних відносин
ім. Б.Д.Гаврилишина
Ірина ІВАЩУК

_____ 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проректора з науково-
педагогічної роботи
Віктор ОСТРОВЕРХОВ

_____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни

«УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩІ»

Ступінь вищої освіти	бакалавр
Галузь знань	07 «Управління та адміністрування»
Спеціальність	073 «Менеджмент»
Освітньо-професійна програма	«Міжнародний менеджмент»

Кафедра міжнародних економічних відносин

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції	Практ.	ІРС	Тренінг, КПЗ	СРС	Разом	Екзамен
Денна	4	7	40	26	4	10	70	150	7

Тернопіль – ЗУНУ

2023

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми «міжнародний менеджмент» галузі знань 07 «Менеджмент та адміністрування» спеціальності 073 «Менеджмент» підготовки фахівців за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти, затвердженої на засіданні Вченої Ради ЗУНУ (протокол №9 від 26.06.2021р.).

Робочу програму розробив ст. ДФ Олександр СОХАЦЬКИЙ.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри міжнародних економічних відносин, протокол № 1 від 29.08.2023 р.

Завідувач кафедри,
д.е.н, проф.

Роман ЗВАРИЧ

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності 073 Менеджмент, протокол № 1 від 31.08.2023 р.

Голова групи забезпечення спеціальності
д.е.н., проф.

Михайло ШКІЛЬНЯК

Гарант освітньо-професійної програми

Олена СОХАЦЬКА

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Управління ризиками в міжнародному бізнес-середовищі»

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ «Управління ризиками в міжнародному бізнес-середовищі»

Дисципліна – Управління ризиками в міжнародному бізнес-середовищі	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів ECTS – 5	Галузь знань 07 «Управління адміністрування»	Статус дисципліни: обов'язкова Мова навчання: українська
Кількість залікових модулів – 4	Спеціальність 073 «Менеджмент»	Рік підготовки: 4 Семестр: 7
Кількість змістових модулів – 2	Ступінь вищої освіти - бакалавр	Лекції: 40 год. Практичні: 26 год.
Загальна кількість годин – 150 год.	Освітньо-професійна програма «Міжнародний менеджмент»	Індивідуальна робота: 4 год Самостійна робота: 70 год.
		Тренінг, кпіз: 10 год.
Тижневих годин: 1 семестр - 11 год., з них 5 аудиторних		Вид підсумкового контролю: екзамен,

2. МЕТА І ЗАВДАННЯ ДИСЦИПЛІНИ

«Управління ризиками в міжнародному бізнес-середовищі»

2.1. Мета вивчення дисципліни

Метою дисципліни «Управління ризиками в міжнародному бізнес-середовищі» є отримання знань про природу та причини проявів ризиків на міжнародному бізнесі та отримати навичок щодо вирішення їх.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

- Завданнями вивчення навчальної дисципліни є:
- вивчення основ теорії ризиків, методики досліджень та оцінок ризиків, а також науково-методичних засад управління ризиками в сучасних умовах господарювання;
- засвоєння послідовності та змісту етапів управління ризиками в організації;
- оволодіння інструментарієм управління ризиками, які застосовуються у різних функціональних сферах;
- моделювання та прогнозування умов зменшення та (або) уникнення ризиків, їхнього впливу на діяльність підприємств (організації), галузі, регіону;
- оцінювати прояви ефективності, ризиків та наслідків очікуваних результатів впровадження інновацій;
- набуття практичних навичок розробки заходів з метою розв'язання актуальних управлінських проблем комерційної організації.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни:

1. (СК8) здатність планувати діяльністю організації та управляти часом
2. (СК12) здатність аналізувати й структурувати проблеми організації, формувати обґрунтовані рішення

2.4. Передумови для вивчення дисципліни

Передумови для вивчення дисципліни «Управління ризиками в міжнародному бізнес-середовищі» становлять освітні компоненти: «Міжнародна інвестиційна діяльність», «Операційний менеджмент міжнародних корпорацій», «Стратегічний менеджмент», «Теорія організації», «Міжнародний менеджмент».

2.5. Результати навчання:

- 1) ПРН(12) Оцінювати правові, соціальні та економічні наслідки функціонування організації.
- 2) ПРН(14) Ідентифікувати причини стресу, адаптувати себе та членів команди до стресової ситуації, знаходити засоби до її нейтралізації

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «Управління ризиками в міжнародному бізнес-середовищі»

Змістовий модуль 1. Сутність ризику та ризик-менеджменту

Тема 1. Сутність ризиків.

Поняття ризику, його ймовірнісні характеристики. Суб'єкт та об'єкт ризику. Функції ризику. Причини виникнення ризиків в підприємстві. Взаємозв'язок понять «ризик» та «невизначеність». Психологічні передумови прийняття ризикових рішень.

Тема 2. Класифікація ризиків

Ознаки класифікації та види ризиків. Системні та внутрішні ризики підприємства. Виробничі, транспортні, фінансові, інвестиційні, комерційні (маркетингові) ризики, ризики у соціально-трудових відносинах. Розмежування ризиків за економічними наслідками.

Тема 3. Організація управління ризиками.

Поняття ризик-менеджменту. Етапи процесу управління ризиком: збір інформації за аспектами ризику, якісний аналіз, методи кількісного оцінювання ризику, розробка заходів щодо оптимізації ризику, прийняття чи відхилення ризикового рішення. Правила управління ризиками.

Тема 4. Статистичні методи оцінювання ризиків.

Дисперсійний метод оцінювання ризику, основні показники варіації. Ймовірнісний метод оцінювання ризику. Визначення ймовірності досягнення бажаного результату за інтегральною функцією щільності розподілу ймовірностей. Метод β -коефіцієнта оцінювання системного ризику проекту (бізнесу).

Тема 5. Якісні методи оцінювання ризиків.

Сутність та групування якісних методів оцінювання ризику. Метод мозкового штурму. Загальна характеристика експертних процедур, їх використання для розрахунку рівня ризику проекту. Перевірка узгодженості дій експертів на основі розрахунку коефіцієнта конкордації. Методи асоціацій та аналогій.

Тема 6. Матричні методи та критерії прийняття ризикових рішень в умовах невизначеності.

Використання матриць в оцінюванні альтернативних рішень. Критерії прийняття рішень в умовах високої ентропії: максимінний критерій Вальда, мінімаксний критерій Севіджа, критерій недостатнього обґрунтування Лапласа, критерій узагальненого песимізму-оптимізму Гурвіца.

Тема 7. Застосування теорії ігор в умовах ризику.

Методологічні засади теорії ігор. Класифікація ігор. Чиста та змішана стратегії. Засоби розв'язання завдань теорії ігор. Оптимальна поведінка в умовах специфічних видів ризику.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. РЕГУЛЮВАННЯ РИЗИКІВ

Тема 8. Основні напрями впливу на ризик.

Методи уникнення ризику. Характеристика основних засобів регулювання ризику: резервування засобів, система вибору клієнтів, залучення зовнішніх джерел, здобуття додаткової інформації, диверсифікація, лімітування, біржове хеджування ризиків.

Тема 9. Страхування ризиків.

Сутність страхування, суб'єкти та об'єкти страхування. Особисте, майнове страхування та страхування відповідальності. Критерії прийняття рішень щодо страхування ризиків. Страхування вантажів.

Тема 10. Регулювання та зниження ризиків

Основні методи зниження ризиків та їх характеристика. Організаційні засоби та прийоми впливу на ризик. Економічні методи зниження ризику. Створення спеціального резервного фонду. Створення страхового товарного запасу. Страховий запас коштів. Розробка і впровадження системи штрафних санкцій. Страхування від ризику. Хеджування як метод зниження ризику. Розроблення заходів, які пом'якшують вплив ризикових ситуацій на діяльність підприємства. Вибір методу зниження ризиків.

Тема 11. Диверсифікація ризиків, її види та сфери застосування

Поняття диверсифікації, сутність політики диверсифікації підприємства, поняття кореляції активів. Причини диверсифікації підприємницької діяльності. Переваги та недоліки диверсифікації. Аналітичний, табличний та графічний методи визначення доцільності диверсифікації.

Тема 12. Оптимізація інвестиційних ризиків

Ризик інвестиційного портфеля. Принципи формування та оптимізація структури портфеля інвестицій. Критерії оцінки інвестиційних проектів. Вплив ризику та інфляції на величину очікуваної ставки відсотку (дисконту).

4. СТРУКТУРА ЗАЛІКОВОГО КРЕДИТУ ДИСЦИПЛІНИ

«Управління ризиками в міжнародному бізнес-середовищі»

	Кількість годин					Контрольні заходи
	Лекції	Практичні заняття	Сам. робота	Тренінг, КПЗ	Індивід. робота	
Змістовий модуль 1. Сутність ризику та ризик-менеджменту						
Тема 1. Сутність ризиків.	4	2	5			Поточне опитування
Тема 2. Класифікація ризиків	2	2	5			Поточне опитування
Тема 3. Організація управління ризиками.	2	2	5	5		Поточне опитування
Тема 4. Статистичні методи оцінювання ризиків	4	2	5		1	есе на тему
Тема 5. Якісні методи оцінювання ризиків.	4	4	5			Поточне опитування
Тема 6. Матричні методи та критерії прийняття ризикових рішень в умовах невизначеності.	4	2	7			Поточне опитування
Змістовий модуль 2. Регулювання ризиків						
Тема 7. Застосування теорії ігор в умовах ризику.	4	2	8			Поточне опитування

Тема 8. Основні напрями впливу на ризик.	2	2	7			Поточне опитування
Тема 9. Страхування ризиків.	2	2	5	5	1	Круглий стіл
Тема 10. Регулювання та зниження ризиків.	4	2	6		1	Поточне опитування
Тема 11. Диверсифікація ризиків, її види та сфери застосування.	4	2	6		1	Поточне опитування
Тема 12. Оптимізація інвестиційних ризиків.	4	2	7			ректорська контрольна робота
Разом	40	26	70	10	4	

5. Тематика практичних занять.

Змістовий модуль 1. Сутність ризику та ризик-менеджменту

Практичне заняття 1.

Тема: Сутність ризиків.

Мета. Формування навиків щодо ідентифікації та оцінювання ризиків.

Питання для обговорення:

1. Специфіка управління ризиками.
2. Принципи управління економічними ризиками

Практичне заняття 2.

Тема: Класифікація ризиків

Мета: Ознайомитися із класифікацією та видами ризиків. Вивчити поняття системних та внутрішніх ризики. Освоїти виробничі, транспортні, фінансові, інвестиційні, комерційні (маркетингові) ризики, ризики у соціально-трудових відносинах.

Питання для обговорення:

1. З якими ризиками зустрічаються підприємства в логістичними, фінансовими та маркетинговими.
2. Які внутрішні ризики підприємства існують на міжнародному ринку.

Практичне заняття 3.

Тема 3. Організація управління ризиками.

Мета: Розуміння понять ризик-менеджменту. Сформування розуміння етапів управління ризиком: збір інформації за аспектами ризику, якісний аналіз, методи кількісного оцінювання ризику, розробка заходів щодо оптимізації ризику, прийняття чи відхилення ризикового рішення.

Питання для обговорення:

1. Проектні ризики та їхня класифікація.
2. Принципи управління проектними ризиками.
3. Методи аналізу ризиків проекту.
4. Методи зниження ризиків.

Практичне заняття 4.

Тема 4. Статистичні методи оцінювання ризиків

Мета. Освоїти методи статистичного оцінювання ризиків підприємства.

Питання для обговорення:

1. Статистичні методи оцінювання .
2. Дисперсійний метод оцінювання ризику, основні показники варіації.

Практичне заняття 5-6

Тема 5. Якісні методи оцінювання ризиків.

Мета. Формування навичок оцінювання ризиків на міжнародному середовищі

Питання для обговорення:

1. Методи мозкового штурму
2. Методи оцінювання якісних показників ризиків

Практичне заняття 7

Тема: Матричні методи та критерії прийняття ризикових рішень в умовах невизначеності.

Мета:

1. Матричні методи
2. критерій узагальненого песимізму-оптимізму Гурвіца.

Змістовий модуль 2. Регулювання ризиків

Практичне заняття 8

Тема: Застосування теорії ігор в умовах ризику.

Мета: формування навичок в теорії ігор

1. Застосування теорії ігор в умовах ризику.
2. Методологічні засади теорії ігор.

Практичне заняття 9

Тема: Основні напрями впливу на ризик

Мета: Отримання навичок для мінімізації впливу ризиків.

1. Основні напрями впливу на ризик.
2. Методи уникнення, компенсації, збереження та передачі ризику.
3. Організаційні методи зниження ризику.
4. Мінімізація збитків.

Практичне заняття 10

Тема: Страхування ризиків.

Мета: Зрозуміти поняття страхування ризиків, та отримати вміння використовувати їх на практиці

- 1 Страхування ризиків.
- 2 Види страхування.
- 3 Економічні засади страхової діяльності.
- 4 Страхова вартість.

Практичне заняття 11.

Тема: Регулювання та зниження ризиків.

Мета: Освоїти поняття використання інвестиційних ризиків та використати цінні папери в практиці підприємства

- 1 Оптимізація інвестиційних ризиків.
- 3 Етапи формування портфеля цінних паперів.
- 3 Взаємозв'язок між показниками NPV, PI, IRR, CC (Cost Capital).
- 4 Техніка дисконтування.

Практичне заняття 12.

Тема: Диверсифікація ризиків, її види та сфери застосування

Мета: Освоїти поняття диверсифікації ризиків та методи їх використання на практиці.

- 1 Мотиви диверсифікації діяльності.
- 2 Визначення доцільності диверсифікації портфеля активів на основі табличного, графічного, аналітичного методів.

Практичне заняття 12-13

Тема: Оптимізація інвестиційних ризиків.

Мета: Освоїти поняття диверсифікації ризиків та методи їх використання на практиці.

1. Поняття диверсифікації, сутність політики диверсифікації підприємства, поняття кореляції активів.

2. Причини диверсифікації підприємницької діяльності.
3. Які чинники слід враховувати при виборі інвестицій для диверсифікації в залежності від індивідуальних фінансових цілей?
4. Які інструменти та ресурси доступні для ведення аналізу та моніторингу інвестиційного портфелю з точки зору диверсифікації ризиків?
5. Які стратегії диверсифікації можуть бути підходящими для короткострокових та довгострокових інвесторів?

6. ТРЕНІНГ, КОМПЛЕКСНЕ ПРАКТИЧНЕ ІНДИВІДУАЛЬНЕ ЗАВДАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ «УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩІ»

Тренінг – це запланований процес модифікації (зміни) відношення, знання чи поведінкових навичок того, хто навчається, через набуття навчального досвіду з тим, щоб досягти ефективного виконання в одному виді діяльності або в певній галузі.

Метою проведення тренінгу з дисципліни "«Управління ризиками в міжнародному бізнес-середовищі»" є створення неформального, невимушеного спілкування, яке відкриває перед групою студентів варіанти розвитку та розв'язання проблеми з питань щодо особливостей, закономірностей та тенденцій розвитку міжнародних конфліктів на основі вивчення взаємодії держав та міжнародних організацій за для їх вирішення.

Порядок проведення тренінгу

1. **Вступна частина** проводиться з метою ознайомлення студентів з темою тренінгового заняття
2. **Організаційна частина** полягає у створенні робочого настрою у колективі студентів, визначенні правил проведення тренінгового заняття.
3. **Практична частина** реалізовується шляхом виконання завдань у групах студентів у кількості 3-5 осіб з певних проблемних питань теми тренінгового заняття. Практикується залучення менеджерів підприємств, представників страхових компаній, банків та логістичних провайдерів.
4. **Підведення підсумків.** Обговорюються результати виконаних завдань у групах. Обмін думками з питань, які виносилися на тренінгові заняття

Індивідуальне завдання з дисципліни «Управління ризиками в міжнародному бізнес-середовищі» виконується самостійно кожним студентом на основі сформованого переліку практичних ситуацій та завдань.

КПЗ охоплює усі основні теми дисципліни «управління ризиками в міжнародному бізнес-середовищі». Метою виконання КПЗ є оволодіння навичками аналізувати причини і можливі наслідки міжнародних конфліктів та прогнозувати заходи скеровані їх попередження та вирішення. Виконання КПЗ є одним із обов'язкових складових модулів залікового кредиту з курсу.

Завдання для КПЗ: Провести дослідження з таких питань:

Ідентифікувати ризики підприємства(бажано майбутньої бази практики), для створення і захисту карти ризиків та вироблення карти ризиків щодо їх мінімізації.

7. САМОСТІЙНА РОБОТА З ДИСЦИПЛІНИ «УПРАВЛІННЯ РИЗИКАМИ В МІЖНАРОДНОМУ БІЗНЕС-СЕРЕДОВИЩІ»

	Тематика
1.	Характеристика ризику як економічної категорії.
2.	Фактори формування ризику
3.	Функції ризику (стимулююча, захисна, компенсуюча, соціально-економічна, інноваційна, регулююча, аналітична).
4.	Маркетингові та логістичні ризики
5.	Ризик виникнення непередбачуваних витрат і зниження доходів.
6.	Форс-мажорні ризики.

7.	Ризики зовнішньоекономічної діяльності
	Разом: 70

8. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

В процесі вивчення дисципліни «Управління ризиками в міжнародному бізнес-середовищі» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- розрахункові та розрахунково-графічні роботи;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- ректорська контрольна робота;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;
- оцінювання результатів КПЗ;
- підсумковий екзамен.

9. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання: Для виконання індивідуальних завдань і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету (інституту) за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності: Письмові роботи підлягають перевірці на наявність плагіату та допускаються до захисту з коректними текстовими запозиченнями. Використання друкованих і електронних джерел інформації під час контрольних заходів та екзаменів заборонено.

Політика щодо відвідування: Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування) навчання може відбуватись в онлайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3	Заліковий модуль 4
20%	20%	20%	40%

1.Опитування(тестування) на заняттях: 6 тем по 5 балів – мах 30 балів 2. письмова робота – мах 70 балів	1.Опитування(тестування) на заняттях: 6 тем по 5 балів – мах 30 балів 2. письмова робота – мах 70 балів	1.Підготовка КПЗ – мах 30 балів 2.захист КПЗ – мах 30 балів 3. Участь у тренінгах мах 40 балів	1. тестові завдання(5 тестів по балам) – мах 25 балам 2. теоретичне питання – мах 25 3. задача 50 балів.
--	--	--	---

Шкала оцінювання:

За шкалою Університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90-100	відмінно	A (відмінно)
85-89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

№	Найменування	Номер теми
1.	Мультимедійне забезпечення	1-12

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Transforming risk efficiency and effectiveness, 2019. URL: <https://www.mckinsey.com/business-functions/risk/our-insights/transforming-risk-efficiency-and-effectiveness>.
2. Gartner Says Coronavirus Exposes Outdated Risk Management Practices: web-site Gartner. URL: <https://www.gartner.com/en/newsroom/press-releases/2020-03-26-gartner-says-coronavirus-exposes-outdated-risk-management-practices>.
3. В. В. Дергачова, Ю. В. Рудніцька. управління ризиками зовнішньоекономічної діяльності в умовах пандемії covid-19
4. The financial risk management of the Eurosystem's monetary policy operations. European Central Bank. URL: https://www.ecb.europa.eu/pub/conferences/shared/pdf/20180709_ecb_central_banking_seminar/2018-07-13_Mitigating_risks_

- in_the_Eurosystem-s_monetary_policy_operations_-_Mourato.pdf
5. Strategic Risk Management and Balance Sheet Management under the new regulatory environment/ Moody's Analytics. URL: <https://www.moodyanalytics.com/-/media/presentation/2012/2012-18-09-Strategic-Risk-Management-for-distribution-online.pdf>
 6. Enterprise Risk Management: An Analytic Approach. URL: <https://www.irmi.com/docs/default-source/expert-commentary-documents/miccolis05a.pdf?sfvrsn=4>
 7. Climate Financial Risk Forum guide 2020. Risk Management chapter. URL: <https://www.fca.org.uk/publication/corporate/climate-financial-risk-forum-guide-2020-disclosures-chapter.pdf>
 8. Донець Л.І. (2018) Економічні ризики та методи їх вимірювання: навчальний посібник / Л.І. Донець. - К.: Центр навчальної літератури, 2018. - 312 с. - Режим доступу: http://shron.chtyvo.org.ua/Donets_Liubov/Ekonomichni_ryzyky_ta_metody_yikh_vymiriuvannya.pdf
 9. Павленко І, Мироненко О. Управління ризиками інноваційної діяльності підприємства. Київський національний університет технологій та дизайну. DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2018-12-64-150>. С (666-670).
 10. Ріщук Л.І. Микитюк Н.Є. (2018) Організація системи управління ризиками на промислових підприємствах. URL: <http://global-national.in.ua/archive/23-2018/58.pdf>
 11. Доценко І. О. Стратегія управління фінансовими ризиками підприємства в процесі формування його фінансової безпеки. Modern Economics. 2020. № 20(2020). С. 73-78. DOI: [https://doi.org/10.31521/modecon.V20\(2020\)-12](https://doi.org/10.31521/modecon.V20(2020)-12).
 12. Shyshkina O. & Zhurman S. (2018). Systematyzatsiia naukovykh pidkhodiv do rozuminnia pryrody ryzyku. [Systematization of scientific approaches to the rationalization of nature.]. Problems and perspectives of economy and management. No. 3 (15), pp. 155–163
 13. Вараксіна О. В Михатіло В. В. Інновації як важливий чинник забезпечення стійких конкурентних переваг. Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Економіка і управління Том 31 (70). 2020. № 1, С.36–39. URL : http://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2020/31_70_1/8.pdf.
 14. Вараксіна О. В., Золотих Я. Г., Гедерім К. О. Стратегічне управління підприємством як необхідна умова забезпечення продовольчої безпеки національної економіки. Інфраструктура ринку. Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій. 2020. Випуск 40. С. 54–59. URL http://www.marketinfr.od.ua/journals/2020/40_2020_ukr/11.pdf
 15. Вараксіна О. В. Григорова С. В., Джерело конкурентної переваги: теоретичний аспект. Електронне наукове фахове видання. Східна Європа: економіка, бізнес та управління. 2020. № 4 (27).с. 54- 59 http://www.marketinfr.od.ua/journals/2020/40_2020_ukr/40_2020.pdf
 16. Донець Л.І. Економічні ризики та методи їх вимірювання: навчальний посібник- К.: Центр навчальної літератури, 2018. 312 с. URL : http://shron.chtyvo.org.ua/Donets_Liubov/Ekonomichni_ryzyky_ta_metody_yikh_vymiriuvannya.pdf
 17. Герасименко О.М. Ризик-орієнтований підхід до управління: ідентифікація ризиків підприємства залізничного транспорту. Вісник Черкаського університету. Серія «Економічні науки». 2019. № 2. С. 13-19.
 18. Герасименко О.М. Ідентифікація ключових ризиків в діяльності підприємства з вироблення солоду: джерела ризику, ризикові події, заходи контролю. Вісник Черкаського університету. Серія «Економічні науки». 2019. № 3. С. 134-139.
 19. Черненко Н.М. Методичні рекомендації Методичні рекомендації для вивчення дисципліни «Основи управління ризиками у закладах освіти». 2020. 44 с.
 20. Мороз В.В., Клиновий Д.В. Фінансова-правова складова євроінтеграційного механізму управління природними ресурсами в публічній сфері. Збірник наукових праць Національної академії державного управління при Президентові України. 2018. Вип. 1. С. 61-84.